

Wyrok z dnia 19 kwietnia 2001 r.

I PKN 392/00

Zespół lekarzy, którego skład nie odpowiada wymaganiom określonym w zarządzeniu Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 marca 1997 r. w sprawie szczegółowych zasad powoływania komisji lekarskich w publicznych zakładach opieki zdrowotnej do orzekania o potrzebie powstrzymania się od pracy nauczyciela w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia oraz trybu postępowania przed komisjami (M.P. Nr 17, poz. 161) nie może wydać orzeczenia wymaganego przez art. 73 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (jednolity tekst: Dz.U. z 1997 r. Nr 56, poz. 357 ze zm.) jako warunku nabycia prawa do urlopu dla poratowania zdrowia.

Przewodniczący SSN Barbara Wagner, Sędziowie SN: Walerian Sanetra (sprawozdawca), Andrzej Wasilewski.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 19 kwietnia 2001 r. sprawy z powództwa Mirosławy K. przeciwko Szkole Podstawowej w P. o uznanie za bezskuteczne przeniesienia nauczyciela w stan nieczynny, na skutek kasacji powódki od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Radomiu z dnia 29 lutego 2000 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e n i e

W imieniu powódki Mirosławy K. wniesiona została kasacja od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Radomiu z dnia 29 lutego 2000 r. [...], którym oddalona została jej apelacja od wyroku Sądu Rejonowego-Sądu Pracy w Przysusze z dnia 10 grudnia 1999 r. [...].

Sąd Pracy oddalił powództwo Mirosławy K. przeciwko Szkole Podstawowej w P. o uznanie za bezskuteczne przeniesienia jej (jako nauczycielki) w stan nieczynny. Powódka zatrudniona była w pozwanej Szkole od dnia 1 września 1990 r., początko-

wo na czas określony, a następnie od dnia 1 września 1992 r. na czas nieokreślony. Powierzono jej obowiązki nauczycielki fizyki w wymiarze 18 godzin tygodniowo. Powódka miała ukończony Wydział Budownictwa Lądowego Politechniki Ś. w K. o specjalności magister inżynier budownictwa dróg, ulic i lotnisk. Studia te ukończyła w 1984 r. W 1986 r. ukończyła studium pedagogiczne w K. W okresie od 15 października 1994 r. do 15 listopada 1995 r. przebywała na płatnym urlopie dla poratowania zdrowia. W roku szkolnym 1998/99 w pozwanej szkole nauczano fizyki w wymiarze 14 godzin tygodniowo; wszystkie te godziny przypadły powódce. Ponadto nauczala ona jeszcze matematyki (5 godzin). W związku z reformą systemu oświaty na rok szkolny 1999/2000 w programie nauczania przewidziano jedynie 8 godzin fizyki tygodniowo. Dnia 17 sierpnia 1999 r. dyrektor pozwanej szkoły przeniósł w związku z tym powódkę w stan nieczynny od dnia 1 września 1999 r. do dnia 29 lutego 2000 r., pozostawiając nauczycieli po ukończonych wyższych studiach pedagogicznych matematycznych (którzy jako kierunek dodatkowy mieli również fizykę) i im przydzielił lekcje fizyki. Powódka w dniu 20 sierpnia 1999 r. złożyła podanie o udzielenie jej urlopu zdrowotnego. Dyrektor szkoły poinformował ją, iż wysłane już zostało do niej pismo informujące o przeniesieniu w stan nieczynny. Pismo takie otrzymała w dniu 19 sierpnia 1999 r. Dyrektor odmówił powódce udzielenia urlopu zdrowotnego, kwestionując prawidłowość zaświadczenia lekarskiego z dnia 18 sierpnia 1999 r. z SP ZOZ w P., stwierdzającego, że stan zdrowia powódki wymaga powstrzymania się od pracy w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia w okresie od 1 września 1999 r. do 31 sierpnia 2000 r. Sąd Pracy przyjął, że zaistniały przesłanki z art. 20 ust. 1 zdanie pierwsze ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (jednolity tekst: Dz.U. z 1997 r. Nr 56, poz. 357 ze zm.), bowiem doszło w szkole do zmiany planów nauczania, polegających na ograniczeniu ilości godzin fizyki z 14 do 8 godzin. Taka liczba godzin stanowi mniej niż połowę pensum nauczycielskiego. W przedmiocie wniosku powódki o udzielenie płatnego urlopu dla poratowania zdrowia Sąd pierwszej instancji stwierdził, że nawet w sytuacji, w której powódka złożyłaby taki wniosek przed podjęciem decyzji o przeniesieniu w stan nieczynny, urlop taki nie mógłby być udzielony z uwagi na to, że nie upłynęło 5 lat od zakończenia poprzedniego urlopu dla poratowania zdrowia (czego wymaga art. 73 ust. 2 Karty Nauczyciela), a ponadto nie zostały spełnione warunki przewidziane w zarządzeniu Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 marca 1997 r. w sprawie szczegółowych zasad powoływania komisji lekarskich w publicznych zakładach opieki zdrowotnej do orzekania o potrze-

bie powstrzymywania się od pracy nauczyciela w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia oraz trybu postępowania przed komisjami (M.P. Nr 17, poz. 161).

Oddalając apelację wniesioną przez powódkę Sąd drugiej instancji stwierdził, że wbrew jej stanowisku Sąd Pracy „dokonał prawidłowych ustaleń prawidłowego rozstrzygnięcia”. Wskazał dowody, na których się oparł i przyczyny, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej oraz wyjaśnił podstawę prawną wyroku, przytaczając przepisy prawa. Nie była kwestionowana przez powódkę przyczyna przeniesienia jej w stan nieczynny (ani w pozwie ani w toku procesu). A zatem nie jest kwestionowane wystąpienie przesłanek z art. 20 ust. 1 Karty Nauczyciela. Nie był też kwestionowany fakt wyboru powódki do przeniesienia w stan nieczynny. Już w piśmie z kwietnia 1999 r. do Urzędu Miasta i Gminy w P. powódka została wskazana przez dyrektora jako osoba, która nie będzie mogła być dalej zatrudniona (po 1 września 1999 r.). W tej sytuacji według Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, zarzut naruszenia art. 8 KP jest chybiony. Niezasadny jest także zarzut naruszenia art. 73 ust. 1 i 2 Karty Nauczyciela, albowiem powódka nie spełniła formalnych wymagań przewidzianych do uzyskania płatnego urlopu dla poratowania zdrowia. „W sposób rażący naruszone zostały przepisy” zarządzenia MZiOS z dnia 12 marca 1997 r. w sprawie szczegółowych zasad powoływania komisji lekarskich w publicznych zakładach opieki zdrowotnej do orzekania o potrzebie powstrzymywania się od pracy nauczyciela w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia oraz trybu postępowania przed komisjami. Lekarze orzekający nie stanowili komisji (bowiem skład komisji tworzy trzech lekarzy o specjalnościach wymienionych w zarządzeniu z 12 marca 1997 r.) i nie dysponowali zaświadczeniem dyrektora szkoły przewidzianym w § 3 ust. 1 pkt 2 tego zarządzenia. Zebrany w sprawie materiał dowodowy świadczy o usilnych staraniach powódki o uzyskanie urlopu zdrowotnego z pominięciem obowiązujących procedur. Stąd zbieg terminów przeniesienia w stan nieczynny z orzeczeniem tzw. komisji lekarskiej. „Zgodnie z cytowanym przez apelację orzeczeniem Sądu Najwyższego I PRN 70/96 z dnia 19.09.96 r. i treścią art. 73 ust. 1 KN dyrektor szkoły miałby obowiązek udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia, gdyby powódka spełniła warunki formalne i miała roszczenie o udzielenie takiego urlopu. W niniejszej sprawie taka sytuacja nie występuje”. Powódka z wnioskiem o urlop wystąpiła sama i to już po podjęciu przez dyrektora szkoły decyzji o przeniesieniu jej w stan nieczynny. „W sytuacji gdy zaświadczenia wydanego przez lekarzy o rocznym płatnym urlopie nie można uznać za ważne, bezprzedmiotowy jest zarzut niewyja-

śnienia wszystkich okoliczności faktycznych”. Sąd drugiej instancji nie podzielił natomiast poglądu Sądu Pracy, że brak upływu okresu 5 lat od ustania poprzedniego płatnego urlopu dla poratowania zdrowia stanowi przeszkodę do uzyskania kolejnego urlopu. W tym względzie zarzut apelacji uznał za zasadny. Nie ma to wszakże żadnego wpływu „na prawidłową treść rozstrzygnięcia przez Sąd Rejonowy”.

W skardze kasacyjnej zarzucono, że zaskarżony nią wyrok narusza: 1. art. 73 ust. 1 i 2 Karty Nauczyciela przez niewłaściwe zastosowanie tego przepisu i błędną jego wykładnię, prowadzące w rezultacie do naruszenia jego art. 20 ust. 1 oraz 2. art. 233 § 1 KPC „z uwagi na brak wszechstronnego rozważenia zebranego materiału”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest pozbawiona usprawiedliwionych podstaw i dlatego nie została uwzględniona. Bezpodstawny jest zarzut naruszenia art. 233 § 1 KPC gdyż przepis ten reguluje kwestię oceny wiarygodności i mocy dowodów - nakładając w tym zakresie na sąd obowiązek dokonywania jej według własnego przekonania - na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału, nie zaś - jak sugeruje to kasacja - po prostu powinność wszechstronnego rozważenia przez sąd zebranego materiału. Opierając więc kasację na zarzucie naruszenia tego przepisu strona powinna wskazać w niej jaki konkretny dowód lub dowody zostały ocenione z przekroczeniem sędziowskiej swobody osądu i na czym to przekroczenie polega, czy też mówiąc inaczej, dlaczego dokonana przez sąd ocena wiarygodności i mocy tego dowodu lub dowodów jest nieprawidłowa i w czym się to wyraża. W uzasadnieniu kasacji nie wskazano jaki konkretnie dowód czy dowody zostały wadliwie ocenione przez Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (tym samym też - co oczywiste - nie wskazuje się w niej na czym polega wadliwość sędziowskiej oceny wyznaczonej przez art. 233 § 1 KPC), co oznacza, iż w jego świetle nie można przyjąć, że został on naruszony w zaskarżonym wyroku. Z uwagi na brak skutecznego zarzutu naruszenia prawa procesowego za miarodajny (co wynika z zasady związania Sądu Najwyższego granicami kasacji -art. 393¹¹ KPC) należy uznać stan faktyczny sprawy w takiej postaci, w jakiej stał się on podstawą rozstrzygnięcia Sądu drugiej instancji. Oznacza to, z jednej strony, że podnoszone w uzasadnieniu kasacji zastrzeżenia co do twierdzeń przyjętych w zaskarżonym wyroku w zakresie stanu faktycznego sprawy (w uzasadnieniu kasacji twierdzi się np. że „jest dowolne” przyjęcie przez Sąd drugiej instancji,

iż „powódka już w miesiącu kwietniu 1999 r. wiedziała, że nie będzie mogła być zatrudniona w następnym roku szkolnym”) nie mogą odnieść skutku, w tym znaczeniu, że nie mogą być wzięte pod uwagę przez Sąd Najwyższy, oraz, z drugiej strony, że z uwagi na ustalony przez Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych stan faktyczny zaskarżone kasacją rozstrzygnięcie należy uznać za prawidłowe. W świetle tych ustaleń bezzasadny jest kasacyjny zarzut naruszenia art. 73 ust. 1 i 2 Karty Nauczyciela. Bezpośrednio przy tym artykuł ten nie został zastosowany przez Sąd drugiej instancji w charakterze podstawy jego wyroku, gdyż Sąd ten uznał, iż powódce nie przysługiwało prawo do urlopu zdrowotnego z uwagi na określone uregulowania zarządzenia MZiOS z 12 marca 1997 r. w sprawie szczegółowych zasad powoływania komisji lekarskich w publicznych zakładach opieki zdrowotnej do orzekania o potrzebie powstrzymywania się od pracy nauczyciela w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia oraz trybu postępowania przed komisjami. Zastosowania zaś w zaskarżonym wyroku przepisów tego zarządzenia kasacja nie kwestionuje, w szczególności nie wskazuje się w niej, że ten lub inny przepis tego zarządzenia został wadliwie zastosowany przez Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych. Na tej podstawie można by właściwie przyjąć, że kasacja nie kwestionuje, ani sposobu wykładni, ani też zastosowania przez Sąd drugiej instancji przepisów zarządzenia z 12 marca 1997 r. Ponadto, w świetle dokonanych ustaleń faktycznych zastosowanie przepisów tego zarządzenia nie budzi wątpliwości, w szczególności zaś nie budzi wątpliwości to, że powódka nie uzyskała stwierdzenia przez właściwą komisję lekarską, że stan jej zdrowia wymagał powstrzymania się od pracy w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia, czego wymaga art. 73 ust. 1 Karty Nauczyciela. W myśl tego przepisu nauczycielowi zatrudnionemu w pełnym wymiarze zajęć na czas nie określony, po przepracowaniu co najmniej 5 lat w szkole, dyrektor szkoły udziela płatnego urlopu dla poratowania zdrowia na okres do jednego roku, jeżeli komisja lekarska przewidziana w art. 73 ust. 4 Karty Nauczyciela stwierdzi, że stan zdrowia nauczyciela wymaga powstrzymania się od pracy w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia. W myśl art. 73 ust. 4 Karty Nauczyciela Minister Zdrowia i Opieki Społecznej określa szczegółowe zasady powoływania komisji lekarskich w publicznych zakładach opieki zdrowotnej do orzekania w sprawach udzielania płatnego urlopu dla poratowania zdrowia oraz tryb postępowania przed tymi komisjami. Na podstawie tej delegacji ustawowej wydane zostało zarządzenie z 12 marca 1997 r., które określa jakie komisje (jak ukształtowane organizacyjnie) i w jakim trybie orzekają o potrzebie powstrzymywania

się nauczyciela od pracy w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia. Z przedstawionych tu unormowań prawnych wynika, że warunkiem nabycia prawa do urlopu dla poratowania zdrowia jest wydanie odpowiedniego orzeczenia przez komisję działającą na podstawie zarządzenia z 12 marca 1997 r. W sprawie zaś nie budzi wątpliwości, że powódka orzeczenia wydanego przez taką komisję nie uzyskała, co oznacza, iż prawa do wspomnianego urlopu nie nabyła. Wprawdzie w art. 73 ust. 1 Karty Nauczyciela mowa jest tylko o stwierdzeniu przez komisję lekarską, że stan zdrowia nauczyciela wymaga powstrzymania się od pracy ale należy to rozumieć w ten sposób, iż idzie tylko o takie stwierdzenie, które jest następstwem działań komisji odpowiadających wymaganemu przez zarządzenie z 12 marca 1997 r. trybowi postępowania. Warunkiem nabycia na podstawie art. 73 ust. 1 Karty Nauczyciela prawa do urlopu dla poratowania zdrowia jest więc nie tylko wydanie odpowiedniego orzeczenia przez właściwą komisję lekarską ale także zachowanie przez nią przewidzianego w zarządzeniu z 12 marca 1997 r. trybu postępowania. Wątpliwość w tym zakresie dotyczy jedynie powołanego przez Sąd drugiej instancji wymagania przewidzianego w § 3 ust. 1 pkt 2 zarządzenia z 12 marca 1997 r., z którego wynika, że warunkiem podjęcia działania przez komisję lekarską jest otrzymanie przez nią zaświadczenia dyrektora szkoły potwierdzającego prawo do ubiegania się o urlop dla poratowania zdrowia. Nie wydając takiego zaświadczenia dyrektor szkoły może bowiem uniemożliwić podjęcie działań przez komisję lekarską i w konsekwencji doprowadzić do tego, że prawo nauczyciela do urlopu dla poratowania zdrowia będzie iluzoryczne (a więc przestanie w istocie być jego prawem - choć Karta Nauczyciela mówi właśnie o prawie - i stanie się świadczeniem uzależnionym od woli pracodawcy). W każdym razie razie komisją lekarską, która może dokonać wymaganego przez art. 73 ust. 1 Karty Nauczyciela stwierdzenia (że stan zdrowia nauczyciela wymaga powstrzymania się od pracy w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia), jest tylko taka komisja, która odpowiada wymaganiom określonym w zarządzeniu z 12 marca 1997 r., przy czym komisją taką nie jest komisja, której skład nie odpowiada warunkom przewidzianym w § 1 ust. 3 tego zarządzenia, nawet wtedy, gdy w danym wypadku - jak miało to miejsce w rozpoznawanej sprawie - komisja (zespół składający się z dwóch lekarzy) działająca z zakładowej opieki zdrowotnej, bezpodstawnie uznając się za tego typu komisję - na przewidzianym przez zarządzenie z 12 marca 1997 r. druku - stwierdza, że stan zdrowia nauczyciela wymaga powstrzymania się od pracy w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia. Oznacza to, że w przypadku powódki

nie doszło do wymaganego przez art. 73 ust. 1 Karty Nauczyciela stwierdzenia stanu jej zdrowia warunkującego nabycie prawa do urlopu dla poratowania zdrowia. Tym samym nie nabyła ona w ogóle prawa do urlopu dla poratowania zdrowia, a wobec tego - inaczej niż chce tego kasacja - okoliczność (założenie), że prawo do tego urlopu nabyła, nie mogła być brana pod uwagę przy ocenie prawidłowości (dopuszczalności) zastosowania wobec niej przez stronę pozwaną art. 20 ust. 1 Karty Nauczyciela. W konsekwencji kasacyjny zarzut naruszenia art. 73 ust. 1 Karty Nauczyciela i przez to tym samym jej art. 20 ust. 1 jest bezpodstawny. Podobnie bezzasadny jest zarzut naruszenia art. 73 ust. 2 tej Karty i to zwłaszcza z dwu powodów. Zarzut naruszenia tego przepisu w kasacji w istocie nie został uzasadniony, a ponadto przepis ten nie był przez Sąd drugiej instancji stosowany w sprawie (nie stanowił on podstawy oddalenia żądania powódki). W myśl tego przepisu okres pięcioletniej pracy w szkole, uzasadniający prawo do urlopu, powinien przypadać bezpośrednio przed datą rozpoczęcia urlopu dla poratowania zdrowia. Sąd drugiej instancji w związku z tym przepisem słusznie uznał, że skoro powódka nie dysponuje wymaganym przez art. 73 ust.1 Karty Nauczyciela zaświadczeniem odpowiedniej komisji lekarskiej, to bez znaczenia jest to, czy spełniony został w jej przypadku warunek wynikający z tego przepisu i w tym też rozumieniu przepisu tego nie zastosował.

Z powyżej wskazanych motywów Sąd Najwyższy, stosowanie do art. 393¹² KPC, orzekł jak w sentencji wyroku.

=====